

Lennart Thörn (©)

JESUS SOM GRINDEN

Joh 10:1-10

Predikan i Olaus Petri 3:e söndagen i påsktiden 2009

Jag kan hålla med Jonas Gardell om att bildspråket i denna text kan kännas en aning förlegad och främmande för en modern eller rent av postmodern urban människa. Vem förstår sig på fårskötsel idag? Och vem vill vara ett får i en bråkande fårskock. Nej, vi vill ju vara självständiga och kloka individer som tar sina egna beslut och som inte styrs av någon annan. Eller hur? Men låt oss inte släppa taget så fort om texten utan att se efter om den kan ha något att säga även en postmodern människa. Bildspråket är måhända gammaldags. Men tolkning som Johannes Jesus gör är faktiskt provocerande.

I bilden går herden på kvällen in i fårfållan genom grinden. Han behöver inte klättra över muren eller staketet. Fåren följer honom in och får skydd för de känner igenom honom på hans röst. På morgonen följer de med honom ut genom grinden på bete; de känner hans röst. Men med en främmande, en tjuv eller rövare, som klättrat in i fårfållan är det annorlunda; de känner inte igen hans röst och de följer honom inte utan förskingras när dagen gryr (10:1-5).

Herdemotivet var vanligt i dåtidens religiösa bildspråk. Gud liknades vid en herde,¹ men också Israel ledare liknades vid herdar² och inte minst den kommande Messias.³ Men det märkliga är att Jesus inte tar fasta på herdemetaforen utan på en udda och ovanlig metafor om grinden och tillämpar den på sig själv. Han säger inte först: jag är herden utan jag är grinden. Två gånger dessutom (10:7,9). Temat för denna söndag är visserligen "Den gode herden", men idag handlar texten om Jesus som grinden eller dörren eller porten eller helt enkelt ingången (*thyra*). Om ni vill lyssna till texten om den gode herden får ni komma den här söndagen nästa år.

Grindmetaforen tolkar Jesus på två sätt: grinden *in till* fåren och grinden *för* fåren. Men de hänger slutligen ihop. Jesus gör anspråk på att vara porten in till fårfållan. Men för vem? Först för herden, för den som är kallad till ledare, som vill gå in genom Kristus för att vakta hjorden på natten, och gå genom Kristus föra att föra hjorden i bet på dagen. Så är Kristus också porten för flocken som ledd av sin herde, sin ledare, söker skydd om natten och bete på dagen. Den som går in genom grinden, Kristus, räddar hjorden.

¹ Ps 80:2; 23:1; Jes 40:10-11; Hes 34:11-16.

² Jes 56:9-12; Hes 34.

³ Jes 56:9-12; Hes 34.

Och den som går genom grinden, Kristus, blir räddad. Kristus räddar genom ledare som går genom Kristus.

Motsättningen i bilden mellan den herde som går genom grinden och främlingen, tjuven, som klättrar över muren eller staketet kommer igen i tolkningen. Den ene medför liv, den andre död. Sanna herdar räddar till liv, falska svälter ut och förgör.

Så kommer slutklämmen: "Jag har kommit för att de skall ha liv, och liv i överflöd." (10:10). Det blir en logisk kullerbytta om man inte får hålla ihop bilderna. Jesus har plötsligt bytt fot från grinden till herden. Men den poäng jag finner i detta logiska språng är: genom goda och rätta ledare ger Jesus liv i överflöd.

Bruket av det här bildspråket i Johannesevangeliet förstår man bättre om man sätter in det i det sammanhang evangelisten Johannes och Johannestraditionen befann sig i. Johannesevangeliet skrevs sannolikt någon gång kring 90 e. Kr. Då hade Johannestraditionen gått igenom flera kriser. Redan när Jesus förkunnade sitt ord kom han i konflikt med judiska ledare. En kris för Johannestraditionen kom senare med sådana som vill säga för mycket om Jesus. Han är Guds andlige son men han var aldrig någon människa. I spåren av den krisen splittrades kristna i Efesos i en grupp som ansågs sig andligt förmer än andra och en som kände sig andligt underkänd av andra. En annan kris kom när somliga ville backa tillbaka till judisk messiasstro och inte längre stod ut med att bekänna Jesus som Guds inkarnerade son. Det fick räcka med att han var en messiansk profet och haft en viktig budskap att framföra.

Mot den här bakgrunden blir Jesu anspråksfulla tolkning av bildspråket rena dynamiten. Det är provocerande. Det är han som porten till livet. Det är han som beskyddar och ger liv i överflöd. Men han gör det inte ensam. Han gör det genom ledare som gjort sig beroende av honom. Som gått genom 'Kristusgrinden'. Kristet ledarskap är inte fråga om management utan om 'kerygmat'. Kristen ledare är den som är präglad av kerygmat, budskapet om Jesus Kristus.

Den kristologiska anspråket - 'Jag är porten till livet' - är ett dilemma i en postmodern kultur där ingen sägs ha företräde. Det ligger ett stort ansvar på kyrkans herdar och ledare söka finna vägar för att hålla fast vid själva kärnan i evangeliet men göra det i en postmodern miljö. Hur håller man fast vid att Kristus är enda vägen när ingen väg är förmer än den andra? Hur håller man fast vid att Kristus är enda porten till livet när det finns hur många portar som helst? Det räcker inte med att rabbla fraser och upprepa formler.⁴ Det krävs ett profetiskt under, ett hermeneutiskt under, ett

⁴ Jag vänder mig inte mot tidedärsbedjande eller liturgiskt medvetna gudstjänster utan dogmatism och oreflekterad fundamentalism.

tolkningsunder, i vår tid. Ett pingstdagsunder. Jag sa igår i mitt föredrag, att varje Ordets förkunnare är en profet. Som församling ska vi be att den heliga Anden utgjøtes på nytt över våra herdar och ledare. De har en stor kallelse, men en svår uppgift. Hjordens beskydd och bete har Kristus lagt i deras händer. Låt oss därför bedja för dem. Amen.